

Klír, Tomáš

Slovní popis povrchových tvarů

In: Klír, Tomáš. *Osídlení zemědělsky marginálních půd v mladším středověku a raném novověku*. Klápště, Jan (editor); Měřínský, Zdeněk (editor). Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2008, pp. 121-128

ISBN 9788073082512

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/127490>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

18. SLOVNÍ POPIS POVRCHOVÝCH TVARŮ (slovní popis objektů 1 – 173 v příloze na CD)

Slovní popis rozšiřuje a doplňuje kartografické znázornění povrchových tvarů. Strukturovaným popisem vybraných vlastností povrchových tvarů se zabývali Z. Smetánka a J. Klápště (1981), E. Černý (1979) a nejnověji P. Vařeka (2006, 58). V naší studii je slovní popis každého povrchového tvaru rozdělen do 5 částí.

1. popis tvaru: (a) základní klasifikace povrchového tvaru (typ), (b) příčný profil – řez nad delší osou, (c) půdorys, (d) popis temene (dna), (e) popis úbočí (stěn), (f) průběh úpatnic, (g) vztah k ostatním povrchovým tvarům v rámci geomorfologického mikrosystému, (h) okolní terén

2. povrch, vegetační kryt: sledována různá vegetační patra a jejich výraznost, včetně botanické indikace

3. poruchy, nálezy: charakteristika recentních narušení (původce, rozsah), uvedení nálezů včetně zlomků stavebního materiálu

4. složení: složení tělesa povrchového tvaru, zpravidla jen povrchové vrstvy

5. poznámka: dle subjektivní volby
(Vysvětlivky: S – sever, J – jih atd., SZ – severozápad, SSZ – severoseverozápad atd.)

Slovní popis vyvýšenin, sníženin a smíšených tvarů se mírně liší, rozdíly však nejsou zásadní. U některých povrchových tvarů bylo buď zbytečné nebo nemožné některé vlastnosti posuzovat. Uvedený vzor proto plně postihuje jen ideální případy vyvýšených tvarů.

Do popisu povrchového tvaru nejsou zahrnovány rozměry, neboť jsou uvedeny přehledně v příložené tabulce a lze je také odvodit z plánu. Rezignováno je i na zvláštní popis vazby na reliéf (geomorfologický systém), neboť ten je v areálu lokality rovinatý a rozdíly vznikají až v rámci geomorfologického mikrosystému.

Slovní popis vznikl průběžně a byl dokončen v létě 2007.

Přehledná tabulka – vysvětlivky
(srv. *exkurz kap. 36.2*)

V tabulce jsou uvedeny základní morfologické údaje o povrchovém tvaru.

Výšková úroveň: rozlišeny jsou tři základní druhy povrchových tvarů:

- 1 – vyvýšenina (v tabulce zvýrazněno jako šedý řádek)
- 2 – sníženina
- 3 – smíšený objekt

Umístění: všechny tvary leží v rovinatém terénu, a proto se bližší specifikace týká především geomorfologického mikrosystému.

s – prostorový kontakt se sníženinou

v – prostorový kontakt s vyvýšeninou

r – tvar je zčásti obklopen rovinatým terénem

Tvar

Typ: v případě vyvýšeného nebo smíšeného povrchového tvaru je uveden základní typ, v případě sníženiny je bližší specifikace spíše výjimečná (žlab – žlabovitá sníženina)

Půdorys: uveden většinou jen u vyvýšených půdorysných tvarů

Velikost: uvedeny rozměry delší a kratší osy; jejich poměr určuje délko-šířkový index

Orientace delší osy: -

Výškové údaje

Nadmořská výška: uvedena nadmořská výška vrcholu temene nebo vrcholové plošiny, v případě sníženin dna. Doplnkově je uvedena minimální výška úpatnice u vyvýšenin a maximální výška okraje u sníženin.

Převýšení: uvedeno (i) minimální převýšení, tj. převýšení vrcholu a přirozeného terénu; (ii) maximální převýšení vrcholu a úpatnice, popř. okraje

Poznámka: Bližší vysvětlení nebo doplňkový údaj.

Tab. 18.01. Přehled povrchových tvarů a jejich vlastností.

číslo objektu	výšková úroveň	umístění - geomorfologický mikrosystém	tvar		velikost			orientace delší osy	výškové údaje (výběr)				poznámka
			typ	půdovys	delší osa	rozměry	kraťší osa		delko-sířkový index	vrchol (cm)	nadmořská výška (základem 180 m.n.m.)	další (cm) (výběrově - úpatí (u vyvýšenin) okraje (u sníženin) nebo	
1	1	s, r	kupa	trapezovitý	12,33	8,9	1,39	SZZ-JVV	518	468	32	60	
2	2	v, s, r	žlab		11,66	3,3	3,53	JUZ-SSV	xxx				
3	2	s, r		oválný	10	5,99	1,67	J-S	vodní hladina	426-442			
4	2	r		trojúhelníkovitý	2,5	2	1,25	Z-V	461	470	6	9	
5	2	r	žlab	oválný	5	1,8	2,78	Z-V	443	468	20	25	
6	2	r		trojúhelníkovitý	11	3	3,67	JZ-SV	444	459	10	15	
7	2	r	žlab	oválný	9,3	3,33	2,79	JZ-SV	434	464		30	
8	2	r	žlab	oválný	9	2	4,50	JZ-SV	436	461	20	25	
9	1	s, r	plošina	trapezovitý	9	8	1,13	SZZ-JVV	549	512	6	37	
10	1	s, r	kupa	čtvercový	5	5	1,00	SZZ-JVV	550	511		39	
11	2	v, r		nepravidelný	28,26	15,22	1,86	SZZ-JVV	473	518		45	
12	1	s, r	kupa	oválný	19	15	1,27	JUZ-SSV	606	490		116	
13	1	s, r	kupa-plošina	oválný	10,2	9	1,13	JUZ-SSV	485	453	14	38	
14	2	v, r	misovitá	oválný				JUZ-SSV	xxx	430		14	
15	2	v, s, r		obdélný	21,4	9	2,38	JUZ-SSV	xxx	430	9	18	
16	2	v, s, r		trapezovitý	21,4	6,7	3,19	JUZ-SSV	xxx	469-471			
17	1	s, r	plošina	obdélný	4,3	2,8	1,54	JUZ-SSV	xxx	470			
18	1	s, r	plošina	obdélný-čtvercový	8,57	7,86	1,09	JUZ-SSV	480	445	11	35	
19	1	r	hřbet	čtvercový-obdélný					515	468	17	68	
19A	1				11,9	11,9	1,00	JUZ-SSV	xxx				vnější půdorys
19B	1				7,14	4,28	1,67	JUZ-SSV	470				vnitřní půdorys
19C	1				8,33	8,33	1,00	JUZ-SSV	xxx	507-515			hřbetnice
20	2	r	misovitá	oválný	4	2,85	1,40	SZZ-JVV	xxx	468			

21	2	s, r	kupa	čtvercový- pětúhelníkovitý	11,9	11,2	1,06	SZZ-JVV	496	439	22	57	
22	3	s, r	plošina	obdélný	9,52	7,14	1,33	JUZ-SSV	486		8	14	
23	2	v, r		nepravidelný (písmeno L)	25	15	1,67	JUZ-SSV	394		4	56	
24	2	v, r		nepravidelný	15	10	1,50	SZZ-JVV	384	424		40	
25	2	v, s, r	šije		4,5			JUZ-SSV	438	450		12	
26	1	s, r	plošina	nepravidelný	12,5	12,5	1,00	JUZ-SSV	462		6	27	
26A	1		plošina	obdélný	12,5	7,5	1,67	JUZ-SSV	462				
26B	3		společek	čtvercový-kruhový	5	5	1,00	JUZ-SSV	450				
27	2	v	žlab					JUZ-SSV	xxx	407-440			šířka 2,5-3,5m
28	2	v, s	žlab					SZZ-JVV	425	438-440		15	šířka 2,5m
29	3	v, s	šije		2,5	1,5	1,67	JUZ-SSV	441				
30	1	s, r	plošina	obdélný	11,25	7,75	1,45	JUZ-SSV	460	434	18	26	
31	1	s, r	členěný	obdélný	15	9,75	1,54	JUZ-SSV	473	416	7	66	
32	2	v, r	žlab					JUZ-SSV	xxx	428			šířka 1,5m
33	2	v		trapezovitý	15	10	1,50	SZZ-JVV	353	417	32	63	
34	1	s, r	členěný	obdélný	18,75	10	1,88	SZZ-JVV	453	404		49	
34A	1		plošina	čtvercový-obdélný	10,75	10	1,08	SZZ-JVV	453	429	18	25	
34B	3		sedlo						425		8	25	
34C	1		plošina						433		8	18	
35	2	v, r	misovitá	oválný	7,5	4,5	1,67	SZZ-JVV	399			24	
36	1	s, r	kupa	čtvercový-obdélný	8,58	7,15	1,20	JUZ-SSV	412	370	27	42	
37	2	v	vanovitá	nepravidelný	29,46			JUZ-SSV	341	370	16	31	vyplňuje prostor mezi vyvýšeninami
38	2	v, s						SZZ-JVV	344	367		23	šířka 6,5m
39	1	s, r	plošina	nepravidelný	8,88	8,58	1,03	JUZ-SSV	417	384	12	33	
40	1	s	kupa	kruhový-oválný	8	7,15	1,12	JUZ-SSV	386	358	19	28	
41	2	v, r		nepravidelný	31,46	8,58	3,67	SZZ-JVV	vodní hladina	328-331			délka osy vodní hladiny na jaře 2005 - 21,45m
42	2	v, s	žlab	nepravidelný	17,16	11,44	1,50	SZ-JV	339	366		27	
43	1	s, r	členěný	obdélný	26,6	12,3	2,16	SZZ-JVV	440	379		61	
43A	1		kupa	obdélný	15,6	12,3	1,27	SZZ-JVV	392	362	29	78	
43B	3		sedlo						398	362	5	26	
43C	1		plošina	obdélný	11,44	10	1,14	JUZ-SSV	342	370	15	28	
44	2	r			39,13	19,57	2,00	JUZ-SSV	vodní hladina	398			

45	1	r	kupa	oválný	9,39	6,2	1,51	SZZ-JVV	xxx	390	404	14	
46	1	r	kupa	oválný-kruhový	12,63	9,3	1,36	SZZ-JVV	xxx	390	406	16	
47	2	v, r		obdélný	12			SZZ-JVV	xxx	388			
48	2	r	misovitá	oválný	5	4	1,25	JJZ-SSV	xxx	386			
49	2								xxx				obvod nelze vymezit
50	2	r	vanovitá	oválný	28	9,45	2,96	SZZ-JVV	vodní hladina	381			údolnice dlouhá 17,8m
51	1	s, r	hřbet	oválný	16	4	4,00	SZZ-JVV	403	381		22	
52	2	r	misovitá	kruhový	3				371	377		6	
53	2	r	misovitá	kruhový	3				367	374		6	
54	1	r	kupa-plošina	kruhový	9,9	8,19	1,21	JJZ-SSV	383	365	12	18	
55	1	s, r	kupa	lichoběžníkový	11,66	10,33	1,13	JJZ-SSV	399	356	30	43	
56	2	v	žlab	oválný	26,6	6,6	4,03	JJZ-SSV	330	354	5	24	
57	2	s, r		obdélníkový	23,31	6,8	3,43	JJZ-SSV	xxx	359			
58	3		terénní stupeň		16,3			JJZ-SSV	xxx	328-345			šíře plošiny, kterou terénní stupeň vyděluje - 4,9m
59	2	v, r	žlab		11,6	5	2,32	SZZ-JVV	337	393		56	
60a	2	r, s	misovitá	oválný	10			SZZ-JVV	296	342	39	46	
60b	2	r, s	žlab					JJZ-SSV	340	345		5	
61	3		terénní stupeň		22,5			JVV-SZZ	xxx				
62	1	r, svah	kupa	lichoběžníkový	10,3	7,5	1,37	SZZ-JVV	416	374	14	42	
63	1	s, r	plošina	obdélný	7,5	6,25	1,20	SZZ-JVV	xxx				
64	1	s, r	kupa	lichoběžníkový	7,25	7,75	0,94	SZZ-JVV	421	386	23	35	
65	2	v, r	misovitá	oválný	15	10	1,50	JJZ-SSV	xxx	375-414			
66	2	v, r		obdélný	5	5	1,00		xxx				
67	1	r			14	13	1,08	JJZ-SSV	403				
68	1	r	hřbet-plošina	oválný	7,35	4	1,84	SZZ-JVV	370	354	11	16	
69	1	s, r	plošina	čtyřúhelníkový	11,45	10,88	1,05	JJZ-SSV	385	347	25	38	
70	2	v, r	žlab						316	352	22	36	šířka 1-1,5m
71	2	v, r, s			16,46	16,2	1,02	SZZ-JVV	329	344	10	15	
72	1	s, r	kupa	obdélný-oválný	8,23	7,94	1,04	JJZ-SSV	385	350	20	35	
73	2	v, r	žlab						332	350	14	18	obtížně vymezitelná
74	1	s, r	plošina	oválný	10	8	1,25	SZZ-JVV	371	343	15	27	
75	2	v, r		obdélný	13,23	7,35	1,80	SZZ-JVV	336	354		18	

76	1	s, r	kupa	oválný	7,94	5,89	1,35	SZZ-JVV	386	368	17	28	
77	2	v, r							xxx		10	21	obtížně vymezitelná
78	1	r	plošina	obdélný	14,7	5,88	2,50	SZZ-JVV	364	380	8	16	
79	2	r	žlab						325	365	25	40	JJZ-SVV
80	1	r	plošina	kruhový	11,18	10,59	1,06	JJZ-SSV	398	366	16	32	
81	1	s, r	kupa	oválný	11,18	9,41	1,19	SZZ-JVV	387	349	21	38	
82	2	v, r							326	349	10	23	obtížně vymezitelná
83	3	r	hřbet doprovázený dvojicí žlabů						xxx				
84	1	r	plošina	lichoběžníkový	5,15	3,83	1,34	SVV-JZZ	xxx	394			
85	2	r							xxx				obtížně vymezitelná
86	2	r, v	žlab	tvár písmene L	24,5	14,7	1,67	JJZ-SSV	339	383		44	šíře 5-6m
87	1	s, r	kupa		12,74	9,8	1,30	JJZ-SSV	385			26	
88	2	v, r							377		5	10	šíře 2,5m
89	1	s, r	členěný	obdélný	23,8	9,625	2,47	JJZ-SSV	434	372			
89A	1		kupa	pětúhelníkový	9,625	9,25	1,04	SZZ-JVV	434		45	61	
89B	1		plošina		14,5	6,3		JJZ-SSV	391		11	19	
89C	1		plošina						399		3	22	
90	2			oválný					367	377	5	10	šíře 3,5m
91	1	s, r	členěný						417	390		27	
91A	1		hřbet					SZZ-JVV, JJZ-SVV	417				
91B	3		sedlo						xxx				
91C	1		hřbet					JJZ-SVV	xxx				šíře 6,5m
91D	3		společek						xxx				
92	2	v, r		obdélný					vodní hladina	337-342			
93	2	v, r	příkop						343	359			šíře 7,33-9,32,
94	2	v, r	vanovitá-příkop						vodní hladina	348-361			šíře 7,8m
95	2	v	příkop		34,41	31,78	1,08	JJZ-SSV, SZZ-JVV	264	283			šíře 6,5-10,44m
96	3	v, s							385				šíře 1,5-4m
97	1	s	hřbet						411				šíře min. 6,5m
98	3	v, s	šije						404	398-404			
99	3	v, s							380				šíře 4-4,5m
100	1	s	hřbet		20	17,78	1,12	SZZ-JVV	478		98	100	šíře 3,5-5,78m

101	1	s	členěný	čtyřúhelníkový	21,1	21,1	1,00	444	414	9	30	vrcholová plošina 17,78x13,98m (SZZ- JVV)
101A	1	r, s	kupa	čtyřúhelníkový	9,99	9,99	1,00	444		4	12	
101B	3	v, s	společek	obdélný	13,5	4,5	3,00	432				
101C	3	v, s	společek	obdélný				422				
102	2	v, r	příkop					376	402		26	šířka 4m
103	3	v, s	šje					398				
104	1	r	kupa	oválný	10,22	6,89	1,48	448	417	27	31	
105	2	v, r		obdélný	18,9	11,42	1,65	xxx	416			
106	1	s, r	plošina	nepravidelný	9,99	7,77	1,29	428	407	10	21	
107	1	s, r	plošina	nepravidelný	9,99	9,99	1,00	441	409	14	32	
108	2	v, r	žlab	oválný				xxx	434			šířka 4m
109	2	r	vanovitá		15,54	6	2,59	380	427	27	47	
110	1	s, r	kupa	obdélný-čtvercový	10,44	10,22	1,02	465	411	15	54	
111	3		terénní svah					xxx				
112	3		terénní svah		16				455-479			
113	1	s, r	kupa	trapezovitý	9,1	7,55	1,21	483	460		23	žlab na vrcholovém temeni 4x4m
114	2	v, r		lichoběžníkový	21	15	1,40	428	469	21	41	Délky os při okrajích a patě: 7-9m, 15-21m, 12-18m
115	2	r	nálevkovitá	nepravidelný	8	6	1,33	455	491	20	36	
116	2	r	nálevkovitá	nepravidelný	9	6,5	1,38	462	492	20	30	
117	1	s, r		čtvercový	12	11	1,09	511	472	38	39	
118	2	v, r		lichoběžníkový	21	14	1,50	444	484	24	40	Délky os při okrajích a patě: 3-7m, 12-21m, 8-14m
119	3		terénní svah					xxx				
120	3	s, r	členěný	obdélný	23,67	15,54	1,52	438				
120A	3	s, v, r	plošina		11,73	9,62	1,22	434				
120B	3		sedlo					427				
120C	1	s, r	kupa		12,25	10,85	1,13	438				
121	2	v, r			22,75			388				
122	2	v, r	mísovitá	oválný	10,5	5,25	2,00	370	426	6	56	
123	1	s, r, svah	kupa	trapezovitý	9,8	9,28	1,06	458	400	10	58	
124	3		terénní stupěň						416-430			

125	2	v, r	misovitá	kruhový	7,35	7	1,05	SZZ-JVV	402			14
126	2	v, r		oválný	11,38	4,55	2,50	SZZ-JVV	417		12	17
127	1	s, r	členěný	obdélný	18,38	6,65	2,76	SZZ-JVV	479	435		
127A	1		plošina	obdélný	8,75	6,12	1,43	SZZ-JVV	479	464	13	15
127B	3		sedlo						441	429	1	12
127C	1		kupa	obdélný	7,88	6,65	1,18	SZZ-JVV	465	435	25	30
128	2	r	misovitá	kruhový	6	5	1,20	JJZ-SSV	377	402		25
129	2	r	kotlovitá		10	8,5	1,18	JJZ-SSV	376	416	12	40
129A	2				5	5	1,00		xxx			
130	2	r, s	žlab		25			SZZ-JVV	388			7
131	2	r, s	žlab		7,5	4,5	1,67	JJZ-SSV	399	429	24	30
132	2	v, r	žlab					JJZ-SSV	423	435		12
133	1	s, r	členěný	obdélný	23,25	10	2,33	SZZ-JVV	497			
133A	1		plošina	obdélný	10	7,75	1,29	SZZ-JVV	465	429	10	36
133B	3		sedlo	obdélný	5			JJZ-SSV	451	433	5	18
133C	1		kupa	obdélný	10,75	8,75	1,23	SZZ-JVV	497	412	47	85
134	2	v			19,5	6,75	2,89	SZZ-JVV	xxx	436		
135	2	r			14	11	1,27	JJZ-SSV	430			
136	2	s, v, r			12,5	10	1,25	JJZ-SSV	408		18	22
137	1	s, r	kupa	nepravidelný	17	10,25	1,66	SZZ-JVV	489	436	12	53
137B	1	s, r	kupa	kruhový	10,25	10,25	1,00		463	427		36
138	2	v, r	misovitá	nepravidelný	8,7	3,27	2,66	SZZ-JVV	412	432		20
139	1	s, r	kupa	oválný	8,25	6,75	1,22	JJZ-SSV	460	427	23	33
140	2	v, r	vanovitá		12	5	2,40	JJZ-SSV	413			
141	2	v, s			15	10	1,50	JJZ-SSV	435			
142	1	s, r	členěný	obdélný	25	10	2,50	SZZ-JVV	498	435		53
142A	1		plošina	čtvercový	11,3	11,25	1,00		485	430	28	45
142B	3		sedlo	obdélný	7,5	2,5	3,00	JJZ-SSV	453	438	8	15
142C	1		kupa	obdélný	11,25	10	1,13	SZZ-JVV	498	440	38	58
142C(D)	3		společek	nepravidelný	11,25	6,25	1,80	SZZ-JVV		443-471		
143	2	v, r			39	16,25	2,40	SZZ-JVV	423			
143A	2	r			16,25	13,75	1,18	SZZ-JVV	409	425	13	16
143B	2	v			22,5	7,5	3,00	SZZ-JVV	423			
144	1	s, r	kupa	kruhový-oválný	10	10	1,00		478	425	23	53
145	2	v, r			10				411			

146	2	r	misovitá	oválný	1,25	1	1,25	SZZ-JVV	408				
147	3		terénní svah		21,25			SZZ-JVV		430-443			
148	1	s, r	plošina	čtvercový-lichoběžníkový	8,75	7,75	1,13	SZZ-JVV	472	435	22	37	
149	2	r	kotlovitá	kruhový	3	3	1,00		441	459		18	
150	2	r	žlab		7	1,25	5,60	JUZ-SSV	461	466		5	
151	1	s, r	kupa	obdélný	9,25	8	1,16	SZZ-JVV	505	471	20	34	(popř. 12,5x8m)
152	2	v, r		oválný	14,25	6,25	2,28	SZZ-JVV	445		20	40	
153	1	s, r	kupa	obdélný	9,25	6,75	1,37	SZZ-JVV	508	448	17	60	(popř. 13,75x6,75)
154	2	lesní cesta	misovitá	kruhový	1,75	1,75	1,00		445	459		14	
155	2	lesní cesta	misovitá	oválný	3,25	1,5	2,17	SZZ-JVV	423	445		22	
156	1	s, r	kupa	lichoběžníkový	10,5	7,75	1,35	JUZ-SSV	505	462	28	43	
157	2	v, r		nepravidelný	39,25	20	1,96	SZZ-JVV	425	465	18	40	
158	1	s, r	kupa	oválný	12,5	10	1,25	SZZ-JVV	504	490	4	14	
159	1	r	hřbet	oválný	26,25	3,25	8,08	SZZ-JVV	503	495	4	9	
160	2	v, r	kotlovitá	kruhový-oválný	13,5	11,75	1,15	JUZ-SVV	414	479	52	65	
161	2	r	misovitá	kruhový	3	3	1,00		473	485		12	
162	1	s, r	kupa	oválný	8,75	7,5	1,17	SZZ-JVV	506	477	7	26	
163	2	v, r		oválný	9	7,5	1,20	SZZ-JVV	447	484		28	
164	2	r	misovitá	kruhový	2	2	1,00		470	485		15	
165	1	r	hřbet									20	recentní kryt kameninové roury
166	plocha	r											neklidný povrch
167	plocha	r											neklidný povrch
168	3	r	terénní svah									150	není antropogenního původu
169	3	r	terénní svah									30	
170	3	r	terénní svah									20	
171	3	r	terénní svah									20	
172	3	r	terénní svah									80	
173	2	xxx	zamokřená snížená plocha										